

Світові кризи минулого століття були викликані зрушеннями у сукупній пропозиції як результат надвиробництва в 30-тих рр. та перерозподілом капіталу на різних ринках у 70-ті роки. У новому столітті з поширенням сучасних інформаційно-комунікаційних ресурсів світ починає стикатись із новими видами криз, пов'язаними з Інтернет-економікою та технологічними інноваціями. Мова йде про кризу виникнення нових ринків (як от “криза доткомів” у 2000-му р.) та кризи іпотечних кредитів, яка переросла у 2008 р. у світову фінансову кризу.

Сьогодні все більше авторів відзначають настання кризи надмірного споживання, яка потребує свого інноваційного забезпечення. Криза надмірного споживання, яка спостерігається у світі, вимагає все більше нововведень і новацій. Попит на інновації з боку ринку неперервно стимулює їх виробництво, породжуючи інноваційне марнотратство. У цьому зв'язку ринок є ненаситним, оскільки тільки з'явившись, нововведення ризикує бути витісненим іншим, яке також недовговічне. Тенденція прискорення зміни товарів, послуг є невблаганною і тяжкою як для виробників, так і для більшої частини споживачів. Надмірно комфортне споживання, моральне застарівання при фізичній новизні, продукування інноваційного півфабрикату, варіювання як наслідок культу новизни – це основні прояви інноваційного марнотратства суспільства.

Вітчизняне суспільство ще не до кінця навчилось долати негативні чинники, які уповільнюють інноваційні процеси, серед яких відстаючі структури і відносини. Водночас, у зарубіжній літературі все частіше вчені активно обговорюють негативні супутні явища, пов'язані із інноваціями: інноваційний супровід кризи надмірного споживання (*інноваційна гонка*), можливі негативні наслідки розвитку науково-технічних революцій на розвиток суспільства (*інноваційний шок*) тощо.

Темпи науково-технічного прогресу (далі НТП) все зростають. Те, про що передбачалося досягти за десятки років, настає вже завтра. Фахівці стверджують, що в 20-х роках нашого століття ми досягнемо того стану, коли люди будуть контрольовані. А контрольованість є перший ступінь керованості. Абсолютно парадоксальна річ: ми прагнемо до максимального добробуту, панування над природою, а плоди справ наших загрожують нам тим, що ми стаємо рабами своїх творінь.

Якщо в Україні вчені продовжують обговорювати питання активізації інноваційних процесів, то на заході відповідно виникають заклики вчених щодо зміщення пріоритетів управління інноваціями, а саме замість їх всебічної підтримки на національному рівні орієнтація на певне пригальмування НТП (“моніторинг нововведень”). Враховуючи прояви інноваційного марнотратства, очевидно, що криза надмірного проживання спрямовує світове суспільство на інноваційну гонку, яка не завжди економічно і соціально виправдана. Адже інновації – це не самоціль, а лише інструмент гармонійного розвитку суспільства.

ЧУЧМАРЬОВА С.Ю.
Національний університет “Львівська політехніка”
Інститут підприємництва та перспективних технологій

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ПІДГОТОВКА ВИРОБНИЦТВА ЯК ЧИННИК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

© С. Ю. Чучмарьова, 2012

Проблема науково-технічної підготовки виробництва є завжди в полі зору керівників підприємств, оскільки є важливим напрямом удосконалення виробництва та передумовою ринкового успіху для будь-якого підприємства.

Створення нових видів продукції здійснюється в процесі підготовки виробництва, що відбувається поза рамками виробничого процесу. Завдання підготовки виробництва полягає в тому, щоб забезпечити необхідні умови для функціонування виробничого процесу.

Розробити і впровадити у виробництво виріб нової моделі — означає перетворити знання, нову ідею на готовий продукт.

Сьогодні роль науки в створенні нової конкурентоспроможної продукції значна. В умовах науково-технічної революції, ні техніка, ні виробництво, ні споживання не можуть повноцінно розвиватися й удосконалюватися без проведення наукових досліджень і розробок.

В сучасних умовах господарювання ні техніка, ні виробництво не можуть розвиватися і вдосконалюватися без виконання наукових досліджень і наукових розробок, тому роль науки в розвитку суспільного виробництва значно зростає з іншого боку, розвиток науки неможливий без досконалих засобів виробництва. Ці два фактори сприяли зміцненню зв'язків між наукою та виробництвом, що призвело до розвитку комплексної системи “наука-техніка-виробництво”. Ефективна взаємодія цих ланок досягається завдяки якісній організації системи комплексної підготовки нової продукції.

Комплексна підготовка виробництва – сукупність взаємопов'язаних маркетингових і наукових досліджень, технічних, технологічних та організаційних рішень, спрямованих на пошук нових можливостей задоволення потреб споживачів у конкретних видах продукції чи наданні існуючим необхідних функціональних властивостей.[1]

Підготовку виробництва розглядають як з позиції системного підходу, який підвищує її ефективність, так з позиції досягнення кінцевої мети – випуску конкурентоспроможної продукції.

Система підготовки виробництва охоплює взаємопов'язані стадії життєвого циклу нового виробу, а саме:

1. Відбір ідей (ВІ) – дослідження по відборі наукових ідей, діяльність колективу працівників, ціллю якої є відбір в певних галузях знань ідей і закономірностей, що мають науково-практичний інтерес в сучасних умовах, і зазначення областей їх використання.

2. Пошукові дослідження (ПІ) – діяльність, що має на меті визначення можливостей і умов використання відібраних наукових ідей і закономірностей для створення нової техніки (технології).

3. Науково-дослідні роботи (НДР) – це комплекс досліджень, які проводяться з метою отримання нових знань, пошуку нових ідей, принципів, методів та шляхів створення нової або модернізованої продукції.[2]

4. Дослідно-конструкторські роботи (ДКР)– це застосування результатів прикладних досліджень для створення (або модифікації, удосконалення) зразків нової техніки, матеріалів, технологій.

5. Конструкторська підготовка виробництва (КПВ) – це сукупність взаємопов'язаних процесів по створенню нових і вдосконаленню діючих конструкцій виробу, її об'єм на промисловому підприємстві залежить від виду виробів, складності, передбачуваних об'ємів, строків випуску нового виробу, рівня участі підприємства в проектуванні нових виробів.

6. Технологічна підготовка виробництва (ТПВ) об'єднує роботи зі створення та удосконалення технологічних процесів виготовлення продукції, документального їх оформлення, проектування та виготовлення необхідного технологічного оснащення, планування розміщення устаткування та виробничих підрозділів, екологічного моніторингу параметрів спроектованих виробів та процесів.

7. Організаційна підготовка виробництва(ОПВ) є являє собою сукупність процесів і робіт, пов'язаних із розробкою та здійсненням проекту організації виробничого процесу виготовлення нового виробу, системи оплати праці, нормативної бази внутрішньозаводського госпрозрахунку, матеріально-технічного забезпечення виробництва з метою створення необхідних умов для освоєння нових конструкцій техніки заданого рівня якості при встановлених строках, обсягах випуску та мінімальних витратах виробництва.[3]

8. Виробництво виробу (ВВ).

9. Експлуатація виробу (ЕВ).

10. Утилізація продукції (УП).

Науково-дослідні роботи нерозривно пов'язані з науковими дослідженнями.

Будь-яке наукове вивчення, від творчого задуму до закінченої наукової праці, здійснюється індивідуально. Спираючись на загальні та часткові методи дослідження, вчений отримує відповідь на те, з чого потрібно розпочинати дослідження, як узагальнити факти і яким шляхом іти до висновків. [4]

У науці недостатньо встановити новий науковий факт, досить важливо дати йому пояснення з позицій науки, показати його загально-пізнавальне теоретичне або практичне значення, а також завчасно передбачити невідомі раніше нові процеси та явища.

Формою здійснення розвитку науки є науковий дослід, що являє собою цілеспрямоване вивчення за допомогою наукових методів явищ і процесів, аналіз впливу на них різних факторів, а також вивчення взаємодії між явищами з метою отримання переконливо доведених і корисних для науки і практики рішень. Воно характеризується об'єктивністю, відтворюваністю, доказовістю і точністю.

Мета наукового дослідження – це всебічне, об'єктивне і ґрунтовне вивчення явищ, процесів, їх характеристик, зв'язків на підставі розроблених у науці принципів і методів пізнання, а також отримання корисних для діяльності людини результатів, упровадження їх у виробництво для підвищення його ефективності. [5]

Результати наукових досліджень тим кращі, чим вищий науковий рівень висновків, узагальнень, чим вища їх достовірність та ефективність.

Наукове дослідження повинно розглядатись у неперервному розвитку і ґрунтуватись на зв'язку теорії з практикою.

1. В. І. Гринчуцький *Економіка підприємства: Навчальний посібник* / Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 304 с. 2. М. Т. Пащука *Інновації: Понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання. Навчальний посібник* / Пащука М. Т., Шкільнюк О. М. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 118 с. 3. О. С. Іванілов *Економіка підприємства* / Іванілов О. С. К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с. 4. М. Т. Білуха *Методологія наукових досліджень: Підручник.* / Білуха М. Т. — К.: АБУ, 2002. — 480 с. 5. Г. С. Цехмістрова *Основи наукових досліджень : Навчальний посібник* / Цехмістрова Г.С. – Київ: Видавничий Дім “Слово”, 2003.- 240 с.

ШАНДРІВСЬКА О.Є.
Національний університет “Львівська політехніка”

МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

© О.Є. Шандрівська, 2012

Ускладнення економічних явищ (глобалізація та міжнародної інтеграція, загострення конкурентної боротьби, формування логістичних ланцюгів створення вартості тощо) вимагає переорієнтування діяльності підприємств на засади якісно нового напрямку економічного зростання з акцентуванням на підвищення ефективності функціонування підприємств та забезпечення стратегічного розвитку їх потенціалу. Це зумовлює об'єктивну необхідність розробки теоретичних підходів, методичних і практичних засад дослідження економічної суті потенціалу підприємств, ідентифікації його структури; створення системи управління стратегічним розвитком потенціалу підприємств як складової комплексної оцінки ефективності стратегічного управління суб'єктів господарювання. Зокрема, актуалізується дослідження проблем розроблення ефективного організаційного механізму та економічного механізму управління стратегічним розвитком потенціалу у діяльності суб'єктів господарювання з огляду на необхідність використання резервів та потенційних здатностей у конкурентному середовищі.

Переважає більшість дослідників трактує економічний потенціал у якості узагальнюючого показника, поєднуючи у ньому природні, виробничі, науково-технічні, соціально-культурні властивості економічної системи. Аналіз підходів до визначення поняття “потенціал” та його компонентів у науковій літературі [1-8], дозволив сформулювати власне бачення потенціалу підприємства як динамічно збалансованої системи ресурсів та компетенцій, ефективність використання яких визначає можливість підприємства створювати нову вартість для забезпечення його розвитку. Відповідно у поняття “стратегічний розвиток потенціалу підприємства” вкладаємо здатність до зростання його фактичних можливостей через реалізацію внутрішніх резервів розвитку та можливостей зовнішнього середовища, які б дозволили забезпечити реалізацію стратегічних цілей